

เทศน์เช้า วันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๔๖

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ฤดูมันเปลี่ยนแปลงไป ฤดูกาลมันเปลี่ยนแปลงนะ ดูใบไม้ผลัดสี ใบไม้ผลัดมันก็เปลี่ยนแปลงตามประสาใบไม้ผลัด ใบไม้ผลัดมันผลัดใบ มันมีสิ่งใดสะท้อนมันบ้าง มันเป็นธรรมชาติของมัน มันเป็นสิ่งที่มันมีชีวิตนะ ต้นไม้เป็นสิ่งที่มันมีชีวิต แต่ไม่มีวิญญาณครอง เราเป็นสิ่งที่มันมีชีวิต เซลล์ในร่างกายเรามันก็เปลี่ยนแปลงเหมือนกัน แต่เราไม่เข้าใจในสถานะสิ่งนี้ สิ่งนี้มันเป็นฤดูกาลของเขา เป็นวาระของเขา เขาต้องเปลี่ยนแปลงไป ฤดูกาลหมุนเวียนไป

แต่ฤดูกาลในวัฏฏะ ถ้าเราเปลี่ยนในวัฏฏะ วัฏฏะที่มันวนไป สิ่งที่มันวนมานี้ จิตนี้มันเป็นฤดูกาล กรรม บุญกุศล บุญกุศลที่เราสร้างขึ้นมา เราพยายามทำบุญกุศลขึ้นมา เพื่อจะให้สิ่งนี้มันผลิดอกออกใบ พร้อมกับฤดูกาลที่อุดมสมบูรณ์ ที่ความสุขของเราพอใจในวาระของเขา ในวาระของเขา นี่กรรมพาเกิด บุญพาเกิด คนที่มีบุญพาเกิด เกิดแล้วจะมีความสุขมาก คนทุกข์คนยากนะ ดูในหนังสือพิมพ์ เห็นไหม เกิดมายังไม่ทันไรเลย แม่เอาไปทิ้งถึงขยะต่างๆ มันเป็นสถานะแบบนั้น ใจการเกิดนี้แสนยาก เกิดในครรภ์ของมารดา ๕ เดือน นอนอยู่ในนั้นทุกข์มาก แล้วคลอดออกมา ผ่านช่องคลอดออกมา ถ้าพูดถึงนะ ไม่มีบุญกุศลนะ ตายคาอย่างนั้นก็มี แล้วเกิดขึ้นมาแล้วนี่ทำกรรมสิ่งใดไว้

ในสมัยพุทธกาลมีทศตะเข็ญใจเป็นขอรทานอยู่นะ เวลาท้องลูกคนนี้ไปขอรทานขึ้นมาจะไม่ได้เลย เวลาคลอดออกมาแล้วก็เหมือนกัน ถ้าพาไปก็จะขอรทานไม่ได้ ต้องวางลูกไว้ก่อน ไปขอรทานแล้วจะพออยู่พอกิน เห็นไหม ตัวเองก็เป็นขอรทาน เป็นคนทศตะเข็ญใจอยู่แล้ว เวลาคลอดลูกออกมา ลูกกรรมหนักกว่านั้นอีก ถ้าพาลูกไปจะไม่ได้สิ่งนั้นเลย นี่สภาวะกรรม กรรมนี้ของใครสร้างขึ้นมาจะเป็นสถานะแบบนั้น

สิ่งนี้เราเกิดขึ้นมาแล้ว เราเข้าใจเรื่องของสภาวะสิ่งนี้ได้ เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้แล้ววางสิ่งนี้ไว้ตามความเป็นจริง แต่ถ้อยคำต่างๆ เขาไม่เชื่อศาสนาพุทธ เขาไม่เชื่อหรือ “อะไรๆ ก็ยกให้กรรม อะไรก็ยกให้กรรม” พระพุทธเจ้าให้เชื่อกรรมไง เพราะกรรมนี้มันเป็นการกระทำมาตั้งแต่ไหนไม่รู้ กรรมสิ่งนี้คือเรื่องพฤติกรรมของใจ แต่การกระทำ พระพุทธเจ้าไม่ให้ห้อยหรือ ถ้าวะพระพุทธเจ้าให้ห้อยนะ ทำไม่มีความเพียรชอบละ

ในอริยมรรคถ้ามีความเพียรชอบ คนเราต้องมีความมุมานะ มีความตั้งใจ มีความเด็ดขาด มีสติจะ ถ้ามีสติจะ คนเรานี้ดีตั้งแต่ข้างนอกนะ คนเรานะเป็นนิสัย นิสัยพื้นฐาน ถ้านิสัยดีขึ้นมา นิสัยเข้มแข็งขึ้นมา บวชมาแล้วมาประพฤติปฏิบัติ มันก็จะได้สิ่งนั้น สิ่งนี้มันเกิดมาจากกรรมเหมือนกัน กรรมมันทำให้จิตนิสัยของคนผ่านสิ่งต่างๆ กันมา มันซับซ้อนนะ บางคนมันขอกใจ ถ้าเราเคยทำสิ่งใดไว้ ที่มันเคยเป็นกรรมเป็นอกุศลไว้ในหัวใจ มันจะเกลียดสิ่งนั้น มันจะไม่ยอมสิ่งนั้น มันจะปฏิเสธสิ่งนั้นโดยสัญชาตญาณไง เราก็ไม่รู้ที่เราเคยทำสิ่งใดมา

คุณะ คนสร้างเวรสร้างกรรมกันมา เวลาเราเจอหน้าขึ้นมา คนนี้ถูกชะตามาก คนนี้รู้สึกว่าคุณพินมาก บางคนเห็นหน้ากัน ทำไมคนนี้ไม่ถูกชะตาเลย ทั้งๆ ที่สิ่งนี้ใครทำมา ไม่มีใครทำมาใช่ไหม เวลามันมาเจอนี้มาเจอได้อย่างไร เราไม่เคยว่าคนนี้เพิ่งเห็นหน้าครั้งแรกทำไมมันเป็นสภาวะแบบนั้น นี่กรรม ถ้าเขาไม่เชื่อเรื่องของกรรม เขาไม่เชื่อเรื่องการกระทำนี้ ทางวิทยาศาสตร์บอกว่าพิสูจน์ไม่ได้ๆ เพราะพิสูจน์ไม่ได้มันถึงเป็นความลึกลับ มันถึงเป็นความมหัศจรรย์ มันถึงเป็นเรื่องของกรรมไง

ที่ว่าลึกลับซับซ้อนมากอยู่ในกันขึงของหัวใจ กิเลสมันอยู่ในกันขึงของหัวใจ มันจะลึกลับซับซ้อนขนาดไหน ใบไม้ผลิ ใบไม้มันแปรสภาพของมันไป สิ่งต่างๆ ต้นไม้ ฤดูกาลมันเกิดแล้วมันตาย สิ่งนี้มันเป็นเรื่องของโลก มันเป็นสภาวะแบบนั้น แต่เรื่องของกรรมมันเป็นเรื่องของใจ สภาวะของใจที่ใจความรู้สึกอันนี้มันซับซ้อนอยู่ในหัวใจ สิ่งที่มีมันซับซ้อนอยู่นั้นมันทุกข์มันร้อนอยู่ในหัวใจ แล้วมันซับซ้อนมาไม่มีต้นไม่มีปลาย มันถึงต้องเข้าไปตรงนี้ไง

มันถึงว่า ความลึกขนาดไหน พระพุทธเจ้าถึงให้ทำสมาธิเข้ามา ถ้ามันลึกขนาดนั้นพอจิตเป็นสมาธิ มันถึงสิ่งนั้นให้ตื่นเข้ามาได้ มันเป็นปัจจุบัน มันเป็นพื้นฐานเดียวกัน แล้วถ้าเรายกขึ้นวิปัสสนาได้ มันจะวิปัสสนาตรงนั้นไง ถ้าวิปัสสนาตรงนั้น มันจะทำลายกันขึง

สิ่งที่ลึก ศาสนานี้เข้าถึง ธรรมนี้เข้าถึง ทะเลลึกขนาดไหน เขาคำนวณของเขาได้ แต่ความลึกกลับของใจมันคำนวณไม่ได้ แต่ถ้าสัมผัสมาสมาธิมันเข้าถึงใจ มันจะคำนวณถึงนั้นได้ ถ้าคำนวณถึงนั้นได้พิจารณาถึงนั้นได้ การคำนวณต่างๆ นี่เป็นจินตมยปัญญา

การภาวนามยปัญญา มันต้องเจอสิ่งที่เป็นที่อยู่ของกิเลส กิเลสอยู่ตรงไหน จับต้องกิเลสได้ พิจารณาส่งนั้น นี่คือการปฏิบัติบูชา สิ่งที่ปฏิบัติบูชา คำว่า “ปฏิบัติบูชา” เราก็อศึกษา เราก็อ่านกันจนชินนะ ทุกคนเห็นจนชินตา ความรู้พระพุทธเจ้าสอนไว้อย่างนั้น แต่ในการประพฤติปฏิบัติ เรามีความตั้งใจไหม เรามีความจงใจไหม เรามีความศรัทธาความเชื่อไหม

คนเราประพฤติปฏิบัติ เวลาเราจะประพฤติปฏิบัติ นี่เชื่อ ในศาสนานี้เชื่อ นี่จิตนิสัยอำนาจวาสนา เชื่อเหมือนกัน ปฏิบัติเหมือนกัน เราขออนถามตัวเราเองสิ เราก็ออยากจะพ้นทุกข์ เราก็ออยากจะพ้นจากกิเลส ทุกคนอยากพ้นหมดเลย แต่เวลาเข้าไปนั่งสมาธิทำความพิรขื่นมา ทุกคนทำไมมันทุกข์ยากขนาดนี้ ทำไมมันท้อถอยขนาดนี้ มันท้อถอย มันไม่เป็นไป ทั้งๆ ที่มันก็มีอยาก

นี่ถึงบอกอำนาจวาสนาใจ อำนาจวาสนาอยู่ตรงนี้ จิตนิสัยหรือความเปลี่ยนแปลงของใจ บุญกุศลสร้างขึ้นมามันจะได้ตรงนี้ ได้ตรงที่ว่าเราสะสมของเราไป สะสมให้เป็นบุญญาธิการ ให้อินทรีย์เราแก่กล้า ถ้าอินทรีย์แก่กล้า มันจะชำแรกออกมา เปลือกไขว้ไขว้ อวิชชาปจฺจยา สงฺขารา เจาะฟองไข่ออกมา พระพุทธเจ้าเจาะฟองไข่นี้เป็นคนแรกถึงเป็นพระพุทธเจ้า เป็นศาสดา ในโลกนี้ไม่สามารถจะกราบใครได้เลย ในโลกนี้ไม่มีใครสามารถมีความรู้เหนือพระพุทธเจ้า

แล้วมีอภิญญา ๖ มีหุทิพย์ ตาทิพย์ รู้ไปหมดใจ รู้แจ้งทั้งโลกนอก คือความเป็นไปของโลก ที่ว่าเป็นอนิจนํ ติดย เรื่องของโลกนี้เป็นอนิจนํ ติดย แต่พระพุทธเจ้านี้รู้หมด พยากรณ์ไว้ทั้งหมดเลย แต่ว่าสาวกจะนี่ขอให้รู้โลกภายใน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ารู้โลกภายนอกด้วย โลกภายในด้วย แต่ของเราถ้ารู้โลกภายใน โลกภายใน โลกคือหมู่สัตว์ คือตัวเรา เรานี้เป็นโลกโลกหนึ่ง เพราะเราหมุนไปในวัฏฏะ

ธาตุ ๔ นะ โลกนี้มีธาตุ ๔ จิตนี้ ความรู้สึกนี้เกี่ยวพันไปกับโลกเขา ย้อนกลับเข้ามาสภาวะแบบนี้ นี่โลกของเรา เราก็อเป็นโลกหนึ่ง เราก็อเป็นสัตว์ตัวหนึ่ง โลกเป็นเรื่องของกามภพ รูปภพ อรูปภพอยู่ในหัวใจของเราทั้งหมดเลย แล้วมันหมุนเวียนไปตามกระแสของโลกนี้นะ

จักรวาลนะ ความเคลื่อนไหวในศูนย์กลางของจักรวาลหนึ่งมีขนาดไหน ใจดวงหนึ่งเท่ากับ จักรวาลหนึ่ง เพราะมันหมุนไปใน ๓ โลกธาตุ มันหมุนไป มันพิจารณาไป ถ้ารู้แจ้งโลกใน ขนาดรู้แจ้งโลกในของตัวเอง มันยังมหัศจรรย์มหาศาลเลย มันจะมหัศจรรย์มาก รู้ความจริงมาก อันนี้ เข้าใจตามสภาวะความเป็นจริง แล้วมันเห็นความเป็นจริง มันก็จะปล่อยวาง ปล่อยวาง จนมัน ปล่อย ปล่อยโลกทั้งหมดเลย ถึงว่าเป็นธรรม

โลกนี้มันเกาะเกี่ยวไป ปล่อยโลกทั้งหมดมันก็เป็นธรรม สิ่งที่เป็นธรรม เห็นไหม ธรรมใน หัวใจของสัตว์โลก รู้แจ้งโลกภายใน โลกนอกก็มีความเป็นไป นี่พระพุทธเจ้าวางไว้ แต่ นักวิทยาศาสตร์พยายามพิสูจน์ใจ สิ่งทีพิสูจน์มันก็พิสูจน์ได้ตามแต่ทฤษฎี ตามแต่ทางวิทยาศาสตร์ ทีจะพิสูจน์ได้เท่านั้น แต่ถ้าเรื่องของหัวใจมันรู้สภาวะ พระพุทธเจ้าบอกไว้หมดนะ แรธาตุ ตัวอย่าง ทีพยากรณ์ไว้สมัยพุทธกาล ต่อไปถนนจะไม่มีคนเดิน คนเราจะเดินตรอกหมดเลย นี่วางไว้ ต่อไป คนเราจะไม่มีหญิงไม่มีชาย แล้วปัจจุบันนี้การแต่งเนื้อแต่งตัวของคนมันเป็นไปตามสภาวะแบบ นั้น แต่สมัยพุทธกาลนี่แบ่งแยกชัดเจน ความเป็นไปสภาวะแบบนั้น นี่รู้ไว้หมด

วิทยาศาสตร์พิสูจน์ได้ ๒,๐๐๐ กว่าปี เรื่องอริยสัจก็เข้าใจตามความเป็นจริง สิ่งใดสิ่งหนึ่งมี การเกิดขึ้นเป็นธรรมดา มันต้องเกิดมาจากเหตุ สวาไปหาเหตุแล้วจะเข้าใจเหตุนั้น วิทยาศาสตร์ก็ จับสิ่งนี้แล้วพิสูจน์กัน เพียงแต่เขาไม่ใช่ชาวพุทธ เวลาเขาทำสิ่งใดเขาถึงไม่ย้อนกลับมาหาเรา พวก เราเป็นชาวพุทธ เรา รู้จักสภาวะแบบนั้น เราเข้าถึงใจ เราได้ทฤษฎีกัน เราถึงมีการสอนให้ปล่อยวาง ศาสนาพุทธมันถึงตกทอดมาเป็นประเพณีวัฒนธรรม แล้วเราก็ตัดประเพณีกัน เราถึงไม่เข้าถึง หัวใจ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางธรรมไว้ให้เราก้าวเดิน ทาน ศีล ภavana เน้นอน จะต้องมีทานก่อน ทานในการของสิ่งใด แล้วก็จะมศีลบังคับใจของตัว จะต้องมศีลบังคับใจของตัว ให้ใจของตัวอยู่ในความปกติ ถ้าไม่ปกติ มันหมุนไปโดยอำนาจของกิเลส กิเลสมันจะพาหมุนเวียน ออกไป นี่มันไม่ปกติ ถ้ามีศีลขึ้นมาเนี่ยมันปกติ ปกติแล้วทำสมาธิเข้ามา ทำง่ายเข้ามา มีสมาธิเข้ามา ใจมันจะเป็นสิ่งที่ว่าเราเห็นตัวเราเอง เราจับต้องตัวเราเอง เราเห็นใจของเรา มันจะเริ่มมีกำลังใจ ขึ้นมาใจ

นี่ทรงศีล ทรงธรรม เรามีศีลอยู่แล้ว ศีลเราประพฤติปฏิบัตินะ วิริตเอา เกิดขึ้นมาเลย เรา เป็นลูกศิษย์กรรมฐาน จะไม่ต้องของศีล ศีลเกิดขึ้นมาจากความปกติของใจ ขณะที่เราทำสิ่งใด

ผิดพลาดขึ้นมา เราจะนั่งเดี๋ยวนี้ เราตั้งใจเดี๋ยวนี้ มันก็เป็นศีลขึ้นมาเดี๋ยวนี้ ถ้าศีลเป็นปกติขึ้นมาแล้ว เราไม่มีความกังวล นิเวศธรรมไม่ทำให้เกิดขึ้น ใจมันจะสงบขึ้นมา มีศีล มีสมาธิ เกิดสมาธิ นี่ทรงสมาธิธรรม ถ้ามีสมาธินี้อยู่เย็นเป็นสุข ใจเราจะมีความสุขมาก

ความคิดฟุ้งซ่านมันฟุ้งซ่านออกไปจากฐานตัวนี้ ฟุ้งซ่านออกไป เหมือนไฟลุกโชติช่วงเลย แล้วไฟลุกโชติช่วง สิ่งที่เกิดขึ้นมาพร้อมกับไฟคือความร้อน ความร้อนนี้มันเผาหัวใจร้อนรนมาก ใจนี้ร้อนรนมาก แล้วมันดับไม่ได้ เราจะต้องดับไฟนี้ให้ได้ ถ้าเราดับไฟนี้ได้เดี๋ยวนี้ เราจะมีความสุขเดี๋ยวนี้ ถ้าเราดับไฟได้เดี๋ยวนี้ เดี๋ยวนี้ไม่ได้ เราจะไปอยู่ที่ไหนเราก็ร้อน สภาพะของร่างกาย สภาพะของสถานะนี้เปลือกเท่านั้น ถ้าใจร่มเย็น

ทุกตะเจ็ญใจก็สำเร็จเป็นพระอรหันต์ได้ เศรษฐีภุมมพิณาคไหนด เป็นกษัตริย์ ก็สำเร็จเป็นพระอรหันต์ได้ สิ่งสำเร็จเป็นพระอรหันต์นั้นไม่ใช่อยู่ที่เปลือกภายนอก มันอยู่ที่หัวใจนั้น หัวใจนั้นถ้าทำให้ร่มเย็นได้ สถานะไม่สำคัญ สิ่งต่างๆ ไม่สำคัญ กฎศีลก็สำเร็จเป็นพระอรหันต์ได้ ผู้หญิงก็เป็นพระอรหันต์ได้ ผู้ชายก็เป็นพระอรหันต์ได้ ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติเป็นได้ทั้งหมด เพียงแต่เราจริงหรือเปล่า ถ้าเราจริง เราต้องดับความร้อนของใจตรงนี้ให้ได้ ใจร้อนร้อนนี้เราพยายามดับของเราเข้ามา ถ้ามันเย็นขึ้นมา เย็นขึ้นมา ความเย็นอันนี้มันเป็นพื้นฐาน เป็นสัมมาสมาธิ สิ่งที่เป็นสัมมาสมาธิ ยกขึ้นวิปัสสนา

วิปัสสนาเกิดขึ้นมา ปัญญาใคร่ครวญมันจะเกิดขึ้นไป มันจะแยกแยะเข้าไป ย้อนกลับเข้าไป ทวนกระแสเข้าไปทั้งหมด สิ่งทวนกระแส ทวนกระแสเข้าไป ถึงบอกว่ามันเป็นสมบัติมหัศจรรย์นะ โลกการทำงานมันต้องพึ่งพาอาศัยเกาะเกี่ยวกันไป แต่การประพฤติปฏิบัติธรรม เราอยู่โคนไม้ อยู่ในกุฏิของเรา เราพยายามกำหนดใจของเรา ย้อนกลับเข้ามา มันดับได้ที่เราใจ

เวลาเราว่าขวานคนอื่น ธุรกิจต้องมีการตลาด เรามีการตลาด เราสร้างอะไรขึ้นมาต้องมีลูกค้า ลูกค้าเขาไม่พอใจ เราจะขายสินค้านั้นไม่ได้เลย แต่ในเรื่องของเราปฏิบัตินี้ไม่ต้องมีลูกค้า ไม่ต้องมีสิ่งใด ตนของตนนั้น เอาตนให้อยู่ในอำนาจของเราเท่านั้น ตนของตน จะอยู่ที่ไหนก็ปฏิบัติได้ อยู่ที่ไหนก็เอาใจได้ ใจของเราพยายามบังคับมัน บังคับให้ได้ ถ้าเราบังคับได้ อย่างอื่นไม่สำคัญ อย่างอื่นนั้นเป็นสิ่งที่เกาะเกี่ยว อาศัยเท่านั้น บังคับตนให้ได้ ทำตนของเราให้ได้ แล้วมันจะร่มเย็นเป็นสุขในใจของเรา แล้วมันจะเป็นไปได้ แล้วมันจะแก้ไขใจของเราได้

พอแก้ไขใจของเราได้ มันถึงบอกว่าตนคนเดียว เทียวโกรธ เทียวรักเขาตลอดไป ตนคนเดียวเทียวไปเกาะเกี่ยวเขาตลอดไป มันจะเห็นโทษของตนเลย แล้วตนนั้นประเสริฐด้วย ประเสริฐมหาศาลเลย นิธรรมต้องอาศัยตรงนี้ ไม่เหมือนกับสังคม สังคมต้องอาศัยคนอื่น นี่เราอาศัยใจของเรา ต้องทำใจของเราให้ได้ อยู่ที่ไหนไม่สำคัญนะ เอาใจของเราให้มันร่มเย็นให้ได้ อย่าให้มันร้อน ร้อน เอวัง